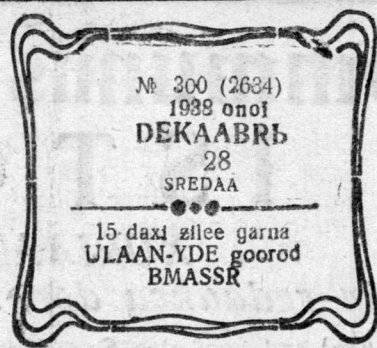

Buriad-Mongol YNEEN

BK(b)-iin Buriad-Mongol Obkoomoi ba BMASR-ei
Verxooovno Soveedei Prezidiymel oorgan.

NAUUCNA KAADRANUUDIJI MARK'SIISTSKO-LEENINSKE TEOORIOOR ZEBSEGLEXE

Soveed intelligeence bolbol Byxesojuuzna Kommunitis (bolsheviigyydei) paartiin istootiiji sag yrgelze ba gynzegiigoor sudalaza exilee. Mark'sizm—leniniizmiiji sudalaza interees intelligeencee ugaa ixe. Marksistsko—leeninske teooriin asudal tuşaa leekcenyid ba doklaadudai bolzo baigaa ayditoorinuudai xaa-xaanagyi dyren baidag jabadal enen tuxai geseleene. Todo zişee: BK (b) P-iin istootiin talaar, eraemtede moskoovsko baiganda boldog, lekkenyid bolbol nauucna xydelmerilegseedei ugaa jixe ayditooriji xanduulag.

Soveed Sojuuzai deede huruulnuudta 15 mianga saxuu rofeessornyyd ba doceentyyd toologdono. Edeneri lonxine xadaa soveed zasgai deede naukiin deejatelnyyde bolhon baina. Hajadaa 10 garan tangaan aspiraantuud bolbol ysedente xydelmerilegseedei bolzo naukaka oroxoo beledze baina. Ene xadaa—oorin nauucna kaadraniidiji xynyyzyleze, urguulaza şadaxa soveed oronoi omognuud geşee. Nyxer Staalin bolbol deede huruulnuud xydelmerilegseedei teembi soo wulzalga deere elehen yge dotoroo tyryy naukiin tusgaar onso zyllyyd tuxai elehen baina.

Naukiin halbarxiin tylene, xadhaa xolodon tahardagyi, radtaa zaisaza baidagyi, arn aradtaa alba xexeerelen baidag, naukiin byxii silaltanuudiji aradtaa damuulan ygeşeer belen baidag, xalaltaar bişee, xarin hain xuraaraa, durataigaar aradiji xoluziivaldag naukiin tylene.

Naukiin halbarxiin tylene, xehediingeş xuşaan ba medegdehen xytelberilegseedei ejedene naiduulza, tedeniiji naukiin zreecenyydei xalihaan, naukiin monopolistnuudai xalihaan soo xaagduuldagyi naukiin tylene, naukiin xuşaan xydelmerilegseedei naukiin zaluu xydelmerilegseedei xoorondoxi sojuuzai uşaşanar, dyren xysiiji medegdegen naukiin tylene, manai oronoi zaluu xysenyidte naukiin byxii ydenyidiji hain xuraaraa ba durataigaar neeşeg ba tedende naukiin veriniijişadalan ezelle argiiji şlogodog naukiin tylene, naukiin zaluuşuudta jireedyn baidal xabaadaxa jym geşee, medegdegen naukiin tylene.

Naukiin halbarxiin tylene, terenei xynyyd xadaa naukaka togtozo bişee bolhon tradiciin xysa ba uşxiiji medegdegen ba tedeneriiji naukiin intereesede şadamgaigaar xeglegdege, zyşeer le ene tradiciinuudai raabnuudins baixa duragyi ba xuşaraad baixadane, uragşaa dabxixa jabadala toormoz bolod baixadane, xuşaan tradiica, noormo, ystanoovkiiiji ebdeke zyşelig ba zorigtoi naukiin tylene ba şine tradiica. şine noormo, şine ystanoovkanuudiji biş bolzo şadadag naukiin tylene. (Staalin).

Tyryy naukiin tylene temegsege bolbol marksistsko-leeninske teooriiji yzelge xadaa tedenei nauucna gorizoontiiji yrgedxeşee, faaktnuud ba yzegdeleenyidiji negedexee, nauucna urid xaraza medexe xysa ba şadabariiji tedende ygeşee baina geşee oşlono. Jyşegede marksizm-leniniizm xadaa teoori bolxo tula, taharagşagyi narin ba deede nauucnyidiji revolycionnostitoi negedexene.

Marksistsko-leeninske teooriiji yzelge bolbol baigaliin xyşeltiin zakoonuud ba oobşestvinn xyşeltiin zakoonuudiji uşaxaldin oilgoxo ba medexe, eorlingeş nauucna medeleenyidiji negen sisteemede baiguluxa, erdemei deede xem-

zeede xyrexe arganuudiji naukiin xydelmerilegseedei olono. Dialektişeske meetod bolbol byri tipiişne, şuxala, bodoto zyllyiji nauuka byride, erdemei ootrasli byride oloxo, byxii ceepiiji tataza gargaşaar, ceepiin tere zvenooji oloxo argiiji ygene. Naukiin byxii xydelmerilegseedei bolbol materialestişeske dialektiştiin gaixamşag maaternuud—Maarks, —Eengels, —Lenin, —Staalinhaa huralsaxa johotoi.

Marksistsko-leeninske teooriiji yzelge bolbol xydelmerileşee baidan ootrasli dotoroo xyşeltiin perespektiiviji xaraalaza, yzegdelei bodoto baidaliiji gynzegiigoor medexe argiiji naukiin xydelmerilegseedei byride ygeşee baina.

Marksistsko-leeninske teoori—ene xadaa revolycionno deistoide xytelberi geşee, ene xadaa miiriiji şinedxen xubilgagşaa teoori geşee. Ene teooriin yndehe huuri deere biden ner bolbol SSSR-te kommunitis oobşestviiji, xyntyreltenei tyyxede xezedeş xaragdaagyi niitiin stroiji, nauuka teexnikiin byri jixe badaralgada xyreze baigaa stroiji baigulnabdi.

Soveed naukiin deejatelnyyde xariuşalga, tedeni roolb ba uşaşanar kommunitizmiin baigulnaltada ugaa jixe.

Yrgen krygozoortoi, xolo xaradag, zorilgonuudiji komleeksneer, ali talaaran şiidxe şadaxa, nauucna kaadraniid socializmiin orondo xeregete. Marksistsko-leeninske teoori bolbol delxei deere ton tyryy teoori myn jyşegede, marksistsko-leeninske teoori bolbol baigaa ba oobşestviiji xazuuldin uitaar bişee, xarin gynzegiigoor xaraxa arga olono.

Gebeş, byxii nauucna xydelmerilegseedei kommunitistnuud bolbol soveed naukiiji buzarlagaş, izetoorido esergygy bolsheviig temesle bygede jabuulnagyi geşee temdeglexe xeregete. Partiina ba partiina bişee bolsheviigyyd bolbol tedener naukiin jamar ootraslido xydelneş, tedende voinstvyjyşşee materialistnuud baixa uşalgatai, jym idealistişeske yzengiroor, popoovsko ladaa naar yner gutanab, tedeniiji eliryşleze gargaşaa uşalgatai, jyşegede, ene xadaa, „amidi, byşesetei, bodoto ynen, xysete, şadaltysgeş, objektivne, absoluitna, xyni mederelei modon deere urghan, xookon ynge oeeşee“ (Lenin). Hangaşaa niitiin naukanuudai ooblastidoxi xydelmerilegseedei urda xariuşalgatai zorilgonuud baina. Partiina propagnandiin tabilga tuxai BK (b) P-iin CK-ei togtool dotor teoretiişeske froontiin xydelmerilegseedei serşioozno gegdeliiji, ideologuşeske azalai xudamagdaliji, ilangajaa Maarks—Eengels—Leninei instityydei xangaltagyi xydelmeriiji temdeglegdehen baina. Teoretiişeske hulabailga, aktyaalna teoretiişeske asuudalnuudiji şuud tabilga ailga, naşeeniştvo ba bykvojeetstviiji taraalga, marksizm-leniniizmiin zarim poloşeeniinyidiji vylşgarizaaalga—ede xadaa teoretiişeske froontiin xydelmerilegseedei serşioozna xoomdolo yzegdelinyid myn.

Manai orondo soveed naukiiji ton deede xemzeede gargaşaa, aradtaşaa xolbootoi baixa jabadal, eorlingeş amzaltanuudiji aradta damuulan ygelge, Lenin—Staalinai xytelberi doro kommunitis oobşestvinn baigulnaltada aktivnaar xabaadalga—ene xadaa tyryy soveed naukiin deejatelnyydei xyndete zorilgonuud myn.

(.Praavdiin*tyryy bişeghe).

ALDARTA XORIN ZIL

Dekaabriin 25-da, Ulaan Aarmilin centraalna baişan soo RSFSR-ei Verxooovno Soveedei neremzete moskoovsko, ulaanoordento pe-xootno yçilişçiin xorinzelei oido zoriuulagdahan, bajarai suglaan bolho.

SSSR-ei Oborooniin Aradai Komissaarai orologşo xojordoxi raanglin armeişka komissaar Şadeenko bolbol Soveed Sojuuzai negedexi Maarşal Vorosilovai n re-hee suglaragşadta amarşala-

ga xyrgexe. Soveed Sojuuzai Gerol polkoovniş Rodimcev bolbol yçilişçiiji amarşalan yge xelebe.

Ene suglaan deere SSSR-ei Oborooniin Aradai Komiss ar nyxer Vorosilovoi prikaaz sonosxogdoo.

Suglaanda xabaadagşad bolbol nyxed Staalin, Mo-lotov, Vorosilov ba Kali-ninda bajarai bişegyydiji elşegeebe.

SSSR-ei Verxooovno Syydei negedexi pleenym

SSSR-ei Verxooovno So-pleenym bolbol speky-veedei xojordoxi seessi deere hungagdahan, SSSR-ei Verxooovno Syydei negede-ji pleenym dekaabriin 25-da neegde.

Pleenym bolbol speky-liaacin xeregyydei talaar sydebne praaktika tuxai SSR Sojuuzai Verxooovno Syydei çleenei doklaadiji duulaba.

Kolxoozno-sovxoosno teatruudai byxesojuuzna xaralga

Moskvaa, dekaabriin 25. (TASS). Socialis dereev-niiji obslyyzevalaxa, şine tipliin teatruud xedexen zilei saad tee manai orondo biş bolhon baina. Mynşee Sojuuz dotor 255 kolxooz-no-sovxoosno teatruud jii boloo.

Edeenei zarimuud bolbol xydelmeriini intereesne oopeduudiji sugluulhan ba soveed dramatyrgenyid klasişeske drmatyrgitei ba xozloolnuudai kolxooz-niguudiji tanilsuulxa, spek-taklennuudiji repertyara-daa oruulhan baina.

Iskysstviin xeregyydiiji

erxilexe komiteed bolbol ene jirexe zilde kolxoozno-sovxoosno teatruudai by-xesojuuzna xaralga ynger-gexe gebe. Ene xaralga xad-da respyyblikenyid, xizaar-nuud ba ooblastinuudta fevralb hara soo exilexe baina. Tyryy teatruudane Moskvaa jireşee, byxesojuuz-na ydşee azaxiin vištavkiin neelgeneer daşaramduulan vestpleeninyidiji xexe bol-xo. Udaadan, kolxooz-no sovxoosno teatruudai tvooşeske xydelmerilegşee-dei byxesojuuzna soveşaa-niiji yngergexşee xaraalag-daba.

Grosmeister Reşeevski Moskvaa jireşee

Şataraar AXŞ ai çempion Reşeevski dekaabriin 25-da Moskvaa jireşee. Reşeevski bolbol Moskvaa xedii xonogto baigaad, treniroovoç-no tyrniirte xabaadalsaxaa

Leeningraad oşoxo baina. Moskvaa, Reşeevski bolbol negen doro naadal-giin xeden seaansanuudiji ygeşee baina.

Nauucna kaadraniidiji Marksistsko-Leeninske teo-oroor zebseglexe. SSSR-ei Verxooovno Soveedei negedexi pleenym. Kolxoozno-sovxoosno teatruudai byxesojuuzna xa-raiga. Grosmeister Reşeevski Moskvaa jireşee. SSR Sojuuzai Sovnarkoomdo. Buriad-Mongol myyzekei asudal tuşaa soveşçaani. Kolxoozno kaadraniidiji beledxelgede anaralaa tabixa. Arteelliin ystaavliji bydyyligeer xazagairuulna. 1935 onoi Fraanko-Italijaanska xelseen. BK (b) Paartiin Istoori.

SSR Sojuuzai Sovnarkoomdo 1938 onoi nojaabriin 5-da garhan, huragşadai yspevaajemostiin segnelte tuxai mosgoronooigi zaxiraltiiji helgexe tuxai

SSR Sojuuzai Aradai Komis-saarnarai Soveed bolbol, no-jaabriin 5-da garhan Moskvaa-gal goorodoi aradal gegeerelei tahagai zaxiralta ba ene zaxi-ralta tuşaa RSFSR-ei gegeere-lei Aradai Komissaarai, dekaab-riin 15-da gargahan prikaazi-ji xaran yzeed togtooxon:

Ene zilei nojaabriin 5-da garhan (nyx. Şapovaleenkiin gar tabilgatai) Mosgoronooigi zaxiralta bolbol, exin ba dun-da hurguulnuudta gol pred-meedyydeer „otliçno“ „hain“ geheñ segneltenyidiji abxa-haa gadana, duun, risovaani, çerçeeni ba fizkyltyryre iime segneltenyidiji abagşaa bol-bol, „otliçno“ ba „hain“ segnel-tenyidiji abza balhan hurag-şadta toologdono johotoi ge-henş—paarti ba praviitelstviin togtooldo xarşaa ba ene xereg bolbol antipedagogişeske xazagairuulga bolzo, gol pred-meedyydeer „otliçno“ „hain“ segneltenyidiji abza jabahan olonxi huragşadiji demil muu-luuldag baina.

Mosgoronooigi ene zaxiral-tiin huruun, tereselen jyşegexede, ene zaxiraltiin jyoor duun, risovaani, çerçeeni, fiz-kyltyryne g. m. predmee-dyydei ali negeerenş „muu“ geheñ temdeg abbal, huragşad bolbol muu huraza balhan deere toologdono. Enenş xadaa bolşogoyi alduu bolno.

Dekaabriin 15-da garhan RSFSR-ei gegeerelei Aradai Komissaar (nyx. Tiyrinei) pri-kaaz bolbol, nojaabriin 1-de garhan Mosgoronooigi zaxiral-tiin zarimiin helgehen baina. Gegeerelei Arkoom bolbol Mos-goronooigi aptipedagogişeske alduuji eliryşlen darii usad-xaxiin orondo, Mosgoronooigi alduuji balartuulxa ba daldal-xa hedelge gargahan baina.

Eneenş yndehelze SSR Sojuuzai Aradai Komissaanarai Soveed:

1. Ene onoi nojaabriin 5-da garhan Mosgoronooigi zaxiral-tiiji antipedagogişeske bydyylig xazagairuulga geze toolood, tereniiji helgexiiji RSFSR-ei AKS-de duradaxa.

2. Mosgoronooigi erxilegşee nyx. Sergeejevaada ba hurguu-liin tahagai erxilegşee Şopo-

valeenkodo, nojaabriin 5-da garhan Mosgoronooigi zaxiral-tiin tylene sexe xariuşaxatai tuladane, vliogovor sonosxoxo.

3. Iime bolşogoyi alduutai faaktnuudiji daxin gargaşag-yin tulada, nojaabriin 5-nai yderel Mosgoronooigi prikaa-ziin garhan faaktiiji myrde-xiiji Mossoveedei prezidiymde daalgaba.

Nojaabriin 5-da garhan Mos-goronooigi antipedagogişeske vreedne zaxiraltiiji helgexe tuxai asudalda RSFSR-ei gegeerelei Aradai Komissaar nyx. Tiyrinei gargahan priin-cebgyi poziciiji temdeglexe, ene xeregiiji xudxahan, buruu zaxi-raltiji Narkomprosoi nereer dekaabriin 15 da gargahanalns tylene navild tabigdaa.

RSFSR-ei Arkomsoveedte te-reşelen, gegeerelei Arkoomoi dekaabriin 15-da gargahan tus prikaaziiji helgexiiji durad-xadaba.

Yspevaajemostiin segnexe-dee hurguuliji dyrygeşee gar-xadanş myyzeke, duun, fiz-kyltyryne, risovaani predmee-dyydei segneltehe duldildan-gyi gol predmeedyydeer „ot-liçno“ geheñ segnelte abhan huragşadiiji otliçniş geze too-ko tuxai RSFSR-ei gegeerelei Arkoomdo zaabari ygeşilişn RSFSR-ei Sovnarkoomdo du-radxaba.

Yspevaajemostiin segnexe ene gurimiiji, baha bişee ka-tegoriiniin huralsagşadta taraa-xa geşee gy ali myyzeke, duu, fizkyltyryne, risovaani pred-meedyydeer xangaltagyi tem-deg abaa haanş, huragşadiiji muu hurahan deere toolxogyi.

SSSR-ei sovarkoomoi tog-tooloi yndehşer RSFSR-ei Ar-komsoveed bolbol nojaabriin 5-da garhan Mosgoronooigi zaxiralta ba dekaabriin 1-de garhan RSFSR-ei gegeerelei Arkoomoi prikaaziiji helgehen huragşadai segnelte tuxai SSSR-ei AKS-ei togtooloi ta-badaxi pyynktetel xozilduulan RSFSR-ei gegeerelei Arkoom-do zaabari ygebe.

ÇEXOSLOVAKIDAXI REAAGIIN DOBTOL- GO

Praaga, dekaab-riin 25. (TASS). Çexoslovakia pra-viitelstvo bolbol paartiinuudiji taraaxa tuxai 1938 ondo gargağdahan za-kooniiji xysenden-oruulxa geşee tog-toobo Tiixede, ene zakoon bolbol g nleiovcenyidte esergygy tabigdahan baigaa. 1935 ondo ene zakoon orşig-dohon jym. Mynşee kompaartiiji taraaxa ba parlamenta, myncipaliteedyy-de komunist nuudal depytaad-ska mandaaduudiji zahaxiin tulada, ene zakoon daxin gargağdaba.

Çexoslovakidaxi nemeecke hurguul-nuudhaa jeyrei bag-sanariiji gargaşaa geşee şildexgebe.

Francuuzska predprinimatelnuud bolbol zabastooşkada xabaadagşad—xydel-merişediiji xeden miangaadaar gargaşaa baina: ZURAG DEERE: Faarman zavoodoi yydende. Ene zavoodoi 3 miangan xydel-merişedei miil 705-niin xydelmeriðee abtaa. Xydelmerişed bolbol gargaşaa tuxai medeşel uşaşaa baina.

Miateeznigyydei dobtolgodo SOXILTO

Barselon, dekaabriin 25. Abtahn medeşelei johoer, zyyn froont deere-xi miateeznigyydei dobtolgodo zur-gaan italsjaanska divizinyid, olon-toonoi italsjaka ska ba germaanska samolooduud xabaadalsaa. Miateezni-gyydei ba italsjaancanuudai gegedel-ton jixe bolhon baina.

(TASS)

Xillinsana

Pariz, dekaabriin 25. (TASS). Berseloonhoo abtahn medeşelei johoer, dekaabriin 23 da zyyn froont deere pleende abtahn italsjaanska leitenaant ba kapraali myşxeberi deere, Itaali bolbol 10 miangan ybeşen ba şaxatahan soldaaduudiji. Ispaani-haa abaşaad, orondone 15 miangan xynnydiji asarahan baina geşee elirebe.

Pariz, dekaabriin 25. (TASS). „Se Syaar“ gazeedi medeşelei johoer, ispaanska miateeznigyydei glavaa ge-neraal Fraanko bolbol ende hajajan Byrgooshoo Avlite teşee jaaralaar mordohon baina. Tende garnizoon vo-staahlan baigaa. Fraankiin avtomobil-looroo ol sooguur garza jabaxada, vin-toovkoor buuduulhan baina.

Slovaakida antise- miitske zakoon

Praaga, dekaabriin 25. (TASS) Slovaacka praviitelstvo bolbol „gur-badaxi imperiini“ antisemitiske za-koonuudai koopoi bolxo, anti-semitiske zakoonuudiji beledxeşee bai-na. Şine zakoonoi johoer, dunda hur-guulitiin staarga klasişuudta jeyreleke xyygedei huralsaxanş xozilnalt.

AMEERKE - GER- MAANŞA XARILSAAN

Njuu-loork, de-kaabriin 25. Olon-xi amerikaanska ga-zeedyd bolbol Faşis germaani tu-şaa AKS-dai pra-viitelstviin pozici-iji haşaana. „Vaş-ington poost“. „Kryşeer ekspres“ gazeedyd bolbol mynşee ameeri-germaanska xaril-saanuudai xursada-hanal rezyltaadta, Germaani ba AXŞ xojoroi xoorondo diplomatişeske xar-il-saani taharaa xadanş, amerikaan-canuud xalagla-xa gy baixa geşee me-lylyne. AXŞ ai erid xarluğai Germaani-da xozidgyi baigaa xad nş, „Germaani xadaa Vaşington-doxi posolstvtvo xag le“ geşee „Vaş-ington poost“ bi-şene.

Byxesojuuzna Kommuniis (bolševigyydei) Paartiin ISTOORI

XURIAANGII KYURS

BK (b) P-iin CK-ei Komissiin redaakca doro. BK (b) P-iin CK-er hašaagdahan. 1938 on.

4. ARADAI AZAXIJI TOGTOON BODXOOXO JABADAL BERXEESEENNYDTEI TEMESELE TEMESAL. LEENINEI YBESELHENTE DAŞARAM-DUULAN TROCKIISTNUUDAI AKTIIVNOSTIIN ŞAN-GADAL. PAARTIDA BOLHON ŞINE DISKYYSI. TROCKIISTNUUDAI DIHDELGE. LEENINEI NAHAN-HAA NYGŞELGE. LEENINSKE URIAAL. PAARTIIN XIII SJEEDZ.

Aradai azaxiiji togtoon bodxooxiin tylөө temeselei tyryşşin byri zilnyyd xadaa neliexden jixe amzaltanuudta asarhan baina. 1921 ondo debzelte bolbol ali byxii halbarinuudta yzegdehen baigaa. 1921 ondo tariligin ploosçad ylemze jixeer ygezeze, —tariaaşanai azaxii ulam ulam byxezeze baigaa. Socialis promiştennost urgaza ba xygeze baigaa. Xydmeriştin anai bolbol togtoorooy ylemze jixeer o.şorhon belei. Xydmeriştin tylөөhens deşelhen baigaa. Xydmeriştin ba tariaaşanai azahuudal 1920—21 onuudal xadaa oroxodoo xyngen ba deere hain bolhon belei.

Gebeş, xyşed likvidirovalagdaagyl baihān handaralai rezyltaaduud yşөө өөrlgөө medyylyze baigaa. Promiştennost bolbol dainai urdaxi xire xemzehee yşөө geegdeheer baigaa, tereeni urgaltan on ulasii erite xeregielei urgaltahaa neliexdgyi geegdeze baigaa. 1923 onoi eses bagta milloon şaxuu xydmeriştigyyşyd toologdozo baigaa, —aradai azaxiin aazam udaan urgaltai bolbol xydmeriştigidelgiiji haigaxaa argiiji yşөөgyi baihān baigaa. Goorodoi izdelede xeterkei ynder sengyydiiji manai xudaldaanaai organizaçanuudta baihān neepmanuud ba neepmanske elemenntnyydehe ulas orondo asaza niaahan ynder sengyyd deerehee xudalaa naimaa bolbol tahaldaltaigaar xygezeze baigaa. Eneentei daşaramdan soveed tyxerig bolbol jixeer gubaza, tereenei sengiin unaza baigaa hen. Ede bygede bolbol xydmeriştin ba tariaaşanai plozeeni haizaruulgiiji toormozlozo baihān belei.

1923 onoi nam r teşee, yne sengyydei soveed poliitikiiji manai promiştennost ba xudalaa naimaanaai oorganuudai zygehөө ebuehen uşarhaan azaxiin berxeşeennyyd nege xedii xursadahan baigaa. Promiştenna tovaar ba xydөө azaxiin produktanuudai sengyydei xoorondo erid holldoon garhainii eli yzegdeze baigaa. Talxa tariaaşanai sen zaaxan baigaa, promiştenna tovaarainii sen—xemzeşegyi ynder jixe baigaa. Promiştennost ynder jixe nakladnoi gargaşanuud baiza, enenb tovaarnuudai yneti bolgozo baigaa. Tariaaşanai talxa tariaagaa xudalada olhon myngens sengie tyrgeneer buuraza baiba. Ede bygedede nemeşdylen tere yjede AADS-de huhan trockist Piatkoov bolbol promptovaarai xudaldaanaa jixexeneer olzo gargaşa abxa, indyştriiiji xygeşexi n tulada geşee geheşigeer torolto bariltagyigeer sengyydiiji deşşelylge gehen gente buzagai direktive azaxiiji er-xileşedye ygehen baigaa. Ynen xerege deere ene neepmanske loozungon gansal promiştenna yledberiiin baaziji uita-ruulxa ba indyştriiiji hydx xe jabadalda xygeze şadaxa baigaa. Iime baihān ysloovinuudta goorodoi tovaarnuudai ab-xanb tariaaşadta aşaggyi bolzo, tariaaşad tere tovaar abxajaa bolhon belei. Xudalān gargaşa jabadalda krişis bolon exilze, enenb promiştennost nylelhen jym. Xydmeriştin tylөөhe ygelgede berxeşeennyyd gardag bolbo. Enenb xydmeriştidei duraa gutalgiiji gargaşa. Zarim xeden faabrikaanuud daxi ylemze geegdegi xydmeriştidei bolbol xydmeriştөө xajahan baigaa.

Paartiin Centraalna Komiteed bolbol ede byxii berxeşeennyyd ba dutuu dundanudiiji zailuulxa zamiliji onşolon gargaşan jym. Xudaldan zaralgin krişisiji likvidaçalxa arga xemzeşeennyyd abtāhan baina. Yrgen xereşelei tovaarnuudai yne sen buulgidahan baigaa. Myngeni reformo yiledxe—bata ba togtuurilai valiutuda, çervoncodoo oroxo geze şildxg-dehen baigaa. Xydmeriştidei xydmeriştin tylөөhiji ygeşee tylexe xereş gurlmşuulagdahan belei. S.veed ba kooperati vna organuudaii damzuulan xudalaa naimaai xygyyllexe talaar ba xudalada na maanahaa eidebiin tyrelei çaasta guud ba spekyliantnuudaii tyrix talaar xemzeşeennyyd onşologdohon baigaa.

Ebte ejetegeer, xamşligaa şuuza, xereş azaldaa oroxo xereşei baigaa. Paartida beşee yşengi xyynyid ilgeze hanaza ba yiledzeş baigaa. Gebeş trockistnuud ilmeer yildөөgyi hen. Xyndeş ybeşelhen uşarhaa zergehee garhan Leeni ei ygei baihānii xereşleze, tedener xadaa paartida ba tereenei xytelberide şine dobtololgo neeze orob. Paartiiji buta-şoxio ba tereenei xytelberidei xymeriştigede xoxistoi taaruu sag jiree geze tedener şildxehen baigaa. Paartida esergy ytemeşlede tedener bolbol xamag jymii ji xuu xereşlee: Germaani ba Bolgaridaxi revoliyciin 1923 onoi namar bolhon diildelgiijiş, oron dotoxi azaxiin berxeşeennyydijiş, Leeninei ybeşelhenişi xereşlehen belei. Posteşlede paartiin voozdinii barigdaad xebthen soxom ene Soveed gyrende berxetei bolood baihān momeentde Troocki xadaa bolşevig paartida esergy ataaqajaa exilhen baina. Öörlgөө toiruulan paarti dotoxi byxii antileeninske elemenntnyydeji suguulaad, tere xadaa paartida esergy, tereenei xytelberide esergy, tereenei poliitikodo esergy oppoziciin platfoormiiji eldeze barihān baigaa. Ene platfoormon 46 oppoziciineer nydeyde medyyilege geze nereşegdeze baigaa. Leeninske paartida esergy teneşelde byxii oppozicioonno gryppiroovkonuud—trockistnuud, deçistnyyd, „zynei kommunistnuudai“ ba „xydelmeriştine oppoziciin“ ylegdeinyyd negedehān belei. Medyyilege soogoo tedener bolbol Soveed zasag xynde xyşer ekonomieşkeske krişiste oroxo ba yxen xosoroxo geze demitreldehen ba tus baidalhaa garxa gansaxan garxa bolgon fraakçanuud ba gryppiroovkonuudta şylөө erxe ygeşiji erize baigaa.

Ene xadaa Leeninei duradalaar paartiin X sjeeddeer xorigdohon fraakçanuudaii hergeen bodxooxiin tylөө temesehen temesal baigaa.

Promiştennost gy, ali xydөө azaxiiji haizaruulxa tuxai, oron soo tovaar erjetiiiji haizaruulxa tuxai, azalaşadai baidaliiji haizaruulxa tuxai jamarşiji konkretne asuudalnuudaii trockistnuud tabragyi hen. Teedşiji tedener edeen tuxai honir-xoşgyi baigaa. Tedenerişi gansa jymen honirxuuulaa: Leeninei ygei baihānii xereşleze, paartiin dotoxi fraakçanuudaii bli bolgon bodxooxo ba paartiin yndeş huurinuudaii, tereenei CK-ji zadalān gubulxa gehen baigaa.

46-nai platfoormiin xoinohoo udaaluulan, partiina kaadra-nuudaii dag xireer darahan ba paartiin adresta byxeli xeden şine şine gyzerdelgete zemeleşenydyiiji tabihan Troocki'n bişeg gargadahan baigaa. Troocki bolbol ene bişeg soogoo paartiida tyryşşinxilee bişee, neliexen duuldaza baihān xuşanai-gaa menşevig aļalçanuudaii dabtaa hen.

Trockistnuud xadaa xamazai tyryşşin partiina apparaadta dobtolon oroo hen. Paarti bolbol bata byxe partiina appa-raadgyigeer baiza ba xydmeriştileze şadaxagyl geze tedener olgo-o baigaa. Oppoziciia bolbol ene apparaadiiji gubululxa, handaraaxa, paartiin çleenyydiiji partiina apparaadtanb, tiixede zaluuşuudaii paartiin urdiin kaadraanuudta esergyşyşylen tabixa

geze hedehehen baina. Öörlgөө bişeg soo Troocki bolbol huragşa zaluuşuudta, trockizmtai temesehen paartiin temeselei istoori-riiiji medexegy baihān paartiin zaluu çleenyydyte ştaavka xehen baigaa. Huragşa zaluuşuudaii gartaa abxiin tulada Troocki bolbol tedeeniiji xuurān, „paartiin ton ynenşe ba-roometr“ geze nerlen haixuulxa zuuraa, xuşanai leeninske gvaardiin xublan tyreze baihān tuxai medyyilege baihān jym. Il Internacinaalai xublan tyrehen voozdnuud uruu zangan zaaza, Troocki bolbol xuşanai bolşevig gvaardi myn tere zamaar le jabana gehen zirxemşegte muuxai hanamza garga-za baigaa. Troocki xadaa paartiin xublan tyrexe tuxai ede xaşxaraa şuujaagaaraa öörlgөө bejiin xublan tyreheniiji ba öörlgөө antipartiina hanal bodolnuudaii daldalxii oroldo-dohon baigaa.

Oppoziciineer nydeyde ede xojor dokymeentnyydiiji, 46-nai platfoormiijiş, myn Troocki'n bişegşiji, trockistnuud bolbol raloonuudta ba jaçeikanuudta elşegdeze, paartiin çleenyydei xelseende tabihan baigaa.

Paartiiji diski şside duudahan belei. Ene meteer bolxodoo, paartiin X sjeeddiin urda bolhon profsojuuzna diskyşşin yjedexi mete, baha mynөө paartiida trockistnuud xadaa mitepartuina diskyşşii asaza niaahan belei.

Paarti bolbol ylemze şuxala azaxiin asuudalnuudaa şylөө-gyi baibaşiji haa, duudalgiijnb abxa, diskyşşii neehen baina.

Diskyşşii bolbol byxin paartiiji ezelen abba. Temeseleñb xatuu şiryyn xaraakterai baigaa. Trockistnuud bolbol xama-gai tyryyn stoliciia organizaçiiiji gartaa abxa geze şarman oroldohon baina. Gebeş diskyşşiiş trockistnuudta tuna xyrgөөgyi. Gansal öehediijnb le buzarluihan baina. Trockist-nuud bolbol Moskvadaşiji, myn baha byxii Soveed Sojuuz-daşiji toigoi uruugaa butaşoxigdohon belei. Trockistnuudai tylөө mii yşөөxen toonoi vyzevskie jaçeikanuud ba yçrez-deeniinydei jaçeikanuud golusovalahan baigaa.

1924 onoi janvaaryda XIII partiina konference suglaraba. Tere konference bolbol diskyşşiiin itooguudiiji gargaşan nyx. Staalina doklad sonosohon baina. Konference bolbol paarti xadaa trockis oppoziciiji marksizma xulzahan zize-byryzaazna ykloon geze buruuşaan hydxehen baina. Konfe-renciin şiidberinyydenb hyyleerenb XIII partiina sjeeddeer ba Kominternin V kongresseer hašaagdahan baigaa. Ulas-xooronduin kommuniis proletariaad bolbol trockizmde esergy ytemeseldenn bolşevig paartiiji demezhen baina.

Gebeş, trockistnuud bolbol öehediingөө xoro to hydxelgiin xydmeriştiji zogsogoogyi. 1924 onoi namar Troocki xauaa „O.ŧaabriin rooguud“ gehen ştatbja xebze, tereen soogoo leninizmiiji trockizmaar holixo hedelge xehen jym. Ene ştatbjañb manai paartiiji, tereenei voozb—Leeniniiji gyzer-dehen nelenii yrgelze gyzerdelge myn laagaa. Eneşen xar-dalga gyzerdelgete knigeheñb kommunistmuin ba Soveed za-saşı byxii daisad şyren orohon baina. Paarti bolbol bolşev-iizmiin gerioişkeske istooriiji gyzerdehen Troockiñ ene gy-zerdelgede zirxen duraa şutaza ugtāhan jym. Nyx. Staalni bolbol, leninizmiiji trockizmaar holixo gehen Troockiñ he-delgiiji eliriylen butaşoxion baigaa. Öörlgөө vestypleeni-nyyd soo nyx. Staalni bolbol „paartiin zorilgo xadaa ienee teçeeni bolxo trockizmiiji xoronilxo jabadalda baina“ geze zaahan baina.

1924 ondo garhan „Leninizmiin huurinuud tuxai“ nyx. Staa-linal teoretieşkeske xydmeri bolbol trockizmiiji ideine talaar butaşoxio ba leninizmiiji arşalan xamagaalxa xeregete şer-joozno jixe udxaşanartai baigaa. Ene broşura bolbol leni-nizmiiji onso şadabaritaigaar tailbarilahan bişegle ba tereeni-iji şerjoozno teoretieşkeske yndehehen yndehelele myn. Tus broşura bolbol byxii delxet deere bolşeviggyiiji mark-siis—leeninske teoriiin kursa zebsegeer tere yjedeş zebsegle-ze baihān ba mynөө yjedeş zebsegeer baina.

Trockizmiin urdahaa esergyşehen baidān soogoo nyx. Staalni bolbol paartiiji CK toiruulan zagaşan niagatruulaa, manai orondo socializmiin ilaxiin tylөө şaaşanxi temeselede paartiiji mobilizovalahan jym. Trockizmiiji ideine talaar buta-şoxilgo xadaa socializn teşee şaaşanxi ilalta tygelde urag-şax xyledeeniiji xangaxiin tulada zallaşagyi xeregeti ysloovi myn geşee geze nyx. Staalni barintalan xaruulaa şadahan baigaa.

Trockizmtai temesehe temeselei tere yjiin itooguudiiji gar-gaxa zuuraa, nyx. Staalni xelehen baina:

„Trockizmiiji butaşoxingyigeer, neepiin ysloovi soo ilalta tulaza bolxogyi, mynөөnei Roosşiji socialis Ros-sii bolgon xubilgaxa jabadaliiji tulaza bolxogyi.“

Gebeş, paartiin leeninske poliitikiin amaaltanuud bolbol paartiiji ba xydmeriştin angliiji nerbehen jixiin jixe xoxido-loor byrxөөgehehen belei. 1924 onoi janvaariin 21-de, Mosk-va şaxarxi Goorkodo, manai voozb ba bagşa, bolşevig paartiin baiguulagşa Leenini nahanhaa nygşөө hen. Byxedel-xein xydmeriştin angli bolbol Leeninei nygşehen tuxai me-deşeliiji tulai xynde geegdel bolgon ugtāhan jym. Leeniniiji xydeşlyiñe yder, ulaxoorondin proletarad bolbol byxii azal xydmeriştin taban minuutuin zogsolgo sonosxonon jym. Tymer xarglinuud zogsolgo, zavoduudai ba faabrikaanuudai azal xydmeriştin zogsolon baina. Byxii delxin azalaşad bolbol öörlgөө esege ba bagşa, erxim hain nyx r ba aışalagşa—Leeniniiji gyn gynşegii gaşuudaltaigaar mogiildonnb ydeşehen jym.

Leeninei nygşelgede Soveed Sojuuzai xydmeriştin angli bolbol Leeninske paartiiji toiron yşөө ylemze jixe nişta zag-saalaar xariuşahan belei. Ede traurna yderynyde şoznaa-telbna xydmeriştin byxen xadaa Leeninei xaxiaaauudiiji be-jelyylen baigaa kommuniis paartida öörlgөө xandalgiiji nebe-te şobto bodohon baina. Paartida abxiiji guihan partiina bişe xydmeriştidei xeden olon miangaad medyyilgenyid paartiin CK-da orozo baiba. CK bolbol tyryş jabaa xydmeriştidei ene xyledeeniiji ugtān abaad, tyryş jabaa xydmeriştidei paartida maassovaar abalgiji sonosxohon, paartida leeninske urlaa sonosxohon jym. Paartida xeden aroağ mianğan şine xydmeriştidei orobo. Paartiin xeregeti tylөө, Leeninei xeregeti tylөө ami nahajaa ygeşөө belen baigad orohon baina. Tere yjede bogonixon xugasaa soo xojor zuun dyşe mianğanhaa ylyş xydmeriştidei bolşevig paartiin zergede orobo. Paartida xydmeriştin angliiji tyryş jabaa xubins, ylemze şoznaatela-na ba revoliycioonno, ylemze zorigtai ba disciplinroovana xubins orohon baina. Ene xadaa paartida uriaalan leeninske uriaa baihān belei.

Leeninei nygşelge bolbol xydmeriştin maassanuudta manai paartiin xedii şineen dyte ba leeninske paartiiji xydmeriştidei xedii şineen yneti sentidei bodozo baihānii xaruulaa.

Traurna leeninske yderynyde SSSR-ei Sov-edy, dei II sjeed-deere nyx. Staalni bolbol paartiin nerehee aguujişe şaxaa tangarig yrgehen baina. Nyx. Staalni iigeze xelee heu:

„Bideren kommunistnuud bolbol,—tusagaar onso jo-honoi xyynyid geşebdi. Bideren tusagaar materialhaa esegdeze oğodohon xyynyid geşebdi. Bideren bolbol—aguujişe proletarska strateegiiin aarmi, nyxer Leeninei aarmi bolhon xyynyid geşebdi. Ene aarmilai xabaatāi

baixa nere solohoo ynder deere jynşiji ygei. Nyxer Leeninei yndehehen baiguulahan ba xytelberileze baihān paartiin çleenel nerehee ynder deere jynşiji ygel...“

Nyxer Leenini bidenhee halaza oşoxodoo paartiin çleenel aguujişe nerliji deere bariza, sebereer xadagalaza jabaxiiji bidenze zaxihan baina. Nyxer Leenini, şamdaa, şinligee ene xaxiaai haixanaar dyrgexebdi geze kilaatva ygeñebdi.

Nyxer Leenini bidenhee halaza oşoxodoo öörlgөө paartiin bata negedeliiji nydenei şesegli mete haxixiiji bidenze zaxihan baina. Nyxer Leenini, şamdaa, şinligee ene xaxiaai haixanaar dyrgexebdi geze kilaatva ygeñebdi.

Nyxer Leenini bidenhee halaza oşoxodoo proletariaadai diktatuuriiji xaxaa, xadagalaza beşizylxii bidenze za-han baina. Nyxer Leenini, şamdaa, şinligee ene xaxiaai haixanaar dyrgexex jabadalda xyşe şadala xairalaxa-gyibdi geze kilaatva ygeñebdi.

Nyxer Leenini bidenhee halaza oşoxodoo xydmeriştin tariaaşan xojoro şojuuziiji xamag şadal xysөөerөө beşizylxii bidenze zaxihan baina. Nyxer Leenini, şamdaa, şinligee ene xaxiaai solotoi haixanaar dyrgexebdi geze kilaatva ygeñebdi.

Nyxer Leenini bolbol manai orono aradai hain dura-nai sojuuz zallaşagyi şuxala tuxai, Respyyblikenyydei Sojuuzai raamçanuud dotoxi redenei xadygyi tuhalalaş-ga zallaşagyi şuxala tuxai bidenze eşelie susarlatgāi xelehen baina. Nyxer Leenini bidenhee halaza oşoxodoo Respyyblikenyydeineş Sojuuziiji beşizylxii ba yrged-xexiiji bidenze zaxihan baina. Nyxer Leenini, şamdaa, şinligee ene xaxiaai solotoi haixanaar dyrgexebdi geze kilaatva ygeñebdi.

Leenini bolbol Ulaan aarmiiji beşizylxex ba tereenei baidaliiji haizaruulxa j badal bolbol manai paartiin şuxa-liin şux la zorilgonuudai negenb myn geze, gansa bişe zaahan baina... Nyxer Leenini, şamdaa, manai Ulaan Aar-miiji, manai Ulaan floodiiji beşizylxii tula xyşөө gam-naxayibdi geze, kilaatva ygeñebdi.

Nyxer Leenini bidenhee halaza oşoxodoo Kommuniis internacinaalai priinçipydyte vnenşe baxiiji bidenze zaxihan baina. Nyxer Leenini, şamdaa, bideren byxii del-xein azalaşadai Sojuuz bolxo Kommuniis internacinaaliji beşizylxex ba yrgedexex tuxadai öehediingөө ami nahiiiji xairalagyi bide geze, kilaatva ygeñebdi.

Ene bolbol mynşedee amidii ylexe öörlgөө voozb Leenindee yrgehen bolşevig paartiin şaxaa tangarig baigaa.

1924 onoi maida paartiin XIII sjeed bolbo. Tere sjeed-de paartiin 735. 881 çleenyydehe tylөөlegdeze jirehen şiidxexii goolostoi 748 delegaaduud xabaadalaşaa. Urda bolhon sjeeddiinxitei zixexede paartiin çleenyydei toogoi erid nemelte bolbol leeninske uriaagaar 200 mila-ga şaxuu şine çleenyydei paartiin zergede orohon jaba-dalaar elixilegdene. Zyblexi goolostoi delegaaduud 416 xyn baigaa.

Ene sjeed bolbol trockis oppoziciin platfoormiiji marksizma xulzahan zizebyryzaazna ykloon geze, leninizmiiji şalgaxa gehen revize geze todurxolon negen du-ğar buruuşagaad „Partiina baiguulalta tuxai“ ba „Dis-kyşşiiin itooguud tuxai“ XII partiina konferencein rezolyucenyiiji zyhşөөen balaiba.

Goorod ba dereevniin harisaai byxeşyylxe zorilgooh barimitalan garza, sjeed bolbol metallurgiiiji ty gen xygyylleze zallaşagyi baihānii negen xamā şuxalaşalan temdegleed, indyştriiiji tyryşşin eelzeze xyngen indyş-triiji şaaşanb xygyylen yrgedexex tuxai zaabari ygehen baina.

Sjeed bolbol Dototoi xudaldaanaai Narkomaadai baiguulagiiji batalhan ba byxii xudalaa naimaanaai orga-nuudai urda delzyrnyydiiji şudalan ezex ba xudalaa naimaanaai talahaa çaastina kapitaaliiji tyrin xaşaxa zorilgo tabihan baina.

Sjeed bolbol tariaaşanda gyrenei xyngen kredit olgo-xo jabadaliiji yrgedexex ba dereevnehe rostovşçitiiji tyrin xaşaxa zorilgo tabihan baina.

Dereevnişexi xydmeriştin gol jixe zorilgo bolgon, tus sjeed bolbol tariaaşan maassanuudaii ali byxii argaar kooperirovalaxa loozung gargaşan belei.

Eştee, sjeed bolbol leeninske uriaaai ugaa jixe udxaşanartai baihānii zaaza, paartiin zaluu çleenyydiiji, xamag tyryş—leeninske uriaagaar orohon çleenyydiiji leninizmiin gol yndeheenydyte hurgaxa talaarxi xydmeri-riiji şangadxaxa jabadalda paartiin anxaraliiji xanduul-han baina.

5. SOVEED SOJUUZ BOLBOL TOGTOON BODXOOXO YJIN ESESTE. SOCIALIS BAIGUULALTA BA MANAI ORONDO SOCIALIZMIN ILALTA TUXAI ASUUDAL. ZINOOVJEV-KAAMENEVEI „ŞINE OPPOZICIIE“. PAARTIIN XIV SJEEDZ. OROXO SOCIALIS INDYŞTRI-LIZAACA TEEŞE XYTELXİ KYURS.

Şine ekonomieşkeske poliitikiin zam deere bolşevig paartiin ba xydmeriştin angliin jabuulhan erşemtei şan-ga xydmeriştin dyrben zaii ylyyeli yngerbe. Aradai azaxiiji togtoon bodxooxo talaar jabuuladahan gerioiş-keske xydmeriştine eştee dyteleze jirebe. Soveed Sojuuzai azaxiin ba poliitieşkeske xyşe şadal ulam ulam jixeer urgan xygezeze baiba.

Ulasxoorondin baidal bolbol ene yjede ondoo bolon xubilba. Kapitalizm xadaa imperialis dainai hyyleer maas-sanuudai aaxa tyryşşin revoliycioonno tyrtiin urdahaa esergyşen zagsaza baigaa. Germaani, Itali, Bolgaar, Poolşo ba bişe bişe xeden oronuudaxi revoliycioonno xy-deleñ daragdahan baigaa. Tedeñiiji daraxadans byryza-zida soglaçatelska social-demokratieşkeska partinuudai voozdinor tuhalahan baina. Revoliyciin sagz urdin dunda orolgo bolbol Baruuñ Jevroopodo kapitalizmiin sagzuurilin, zarim xubiin stabilizaça,—tereenei poziciin zarim xubiin byxegelge bolhon baina. Gebeş, kapitaliz-miin stabilizaça bolbol kapitalis oobşçestviiji dorbigo-nuulan baigaa gol gol zyrldeenydiiji zai-uulaagyi. Ton heerge: kapitalizmiin zarim xubiin stabilizaça bolbol xydmeriştin ba kapitalistnuudai xoorondoxi, imperia-lizm ba koloniaalna araduudai xoorondoxi eldeb oronuudai imperialis gyryp, ennyde xoorondoxi zyrldeenydi-iji xursadaba. Kapitalizmiin stabilizaça, bolbol ka-pitalizmiin oronuudta zyrldeenydei şine teheretiiji, şine krişisyydiiji beledxeze baigaa.

(Yrgelzeleñb 3-daxi niuurta)

Y R G E L Z E L E L

Kapitalizimiiin stabilizatsiiin zergeşen xazuugaaranь myn Soveed Sojuuzai stabilizatsiiin jabaza baigaa. Gebeşii haa ede xojor stabilizatsiiin xadaa beje bejeeheen yndeheerөө ilgaatai hen. Kapitaliis stabilizatsiiin bolbol kapitalizimiiin şine kriizisei garalgiiin uridsalhan medvylei baigaa. Soveed Sojuuzai stabilizatsiiin bolbol kapitalizimiiin orono azaxiin ba politişeske xyse şadalai şine urgalta myn baigaa.

Baruun zygte revolyyiicini diildebeşii haanь, Soveed Sojuuzai ulasxoорондиin polozeeni bolbol, yneeree ylemze udaan teempeers xadaa ulam byxezeheer le baigaa.

Soveed Sojuuzai 1922 ondo itaalyaanska goorod—Genyye—de ulasxoорондиin ekonomiişeske konfereencada urigdahan belel. Genyyeşeske konfereence deere, kapitalizimiiin oronuudta revolyyiicini diildehenle xyxihen imperialis pravitelstvonuud bolbol Soveedydei Respyyblikede ene udaa diplomatişeske foormoor şine xabşalta xexilji oroldohon baigaa. Imperialisnuud bolbol Soveed orondo xeterxei buzagai erlitenyydiiji xehen baina. Tedener bolbol Oktiaabriin revolyyiicer naciion-lizirovalagdahan, faabrikanuudilji ba zavooduudilji xariin kapitalistnuudta heergens busaxaiji erihen, çarska pravitelstviin byxii yri ştenyydiiji tylesitji erihen belel. Iizeheenei ysloovido imperialis gyrenyid bolbol Soveed gyrende eodegyi baaxan urihalamza ygeşer naiduulaza baigaa.

Soveed Sojuuzai bolbol ede erlitenyydiiji, buruuşaan orxioo hen.

Genyyeşeske konfereence bolbol rezyltaaduudilji ygeegy hen.

1923 ondo angliiska gadaadiin xeregydei mini tr Kerzoonoi ystimaatym metlin şine intervenciin zanaltaş xadaa bahal johotoi gegşin otpoor abhan belel.

Soveed zasagai bata bexilji bariza meded, tereenei togtuuritai baxilji etegeş oigood, kapitaliis gyrenyid bolbol udaa daraalan manai oronto diplomatişeska xarisaanuudilji şineer baiguuladag bolbo. 1924 onoi torşoo soo diplomatişeska xarisaanuud Angliitai, Fraancatitai, Japontoitai, Itaahitai togtoon baiguuladagahan belel.

Soveed oron bolbol miltne ami abxa zabharai byxeli yilji dailan abxa şad-haniis eli bodo baigaa.

Myn oron dotorxi orşom baidalji ondoo bolbo. Bolşevilgyydei partiaar xylberilyylehen xydelmerişenei ba tariaşanai erelxeg xatuu azal xydelmerişerlingөө yrenyydiiji asaraba. Arada azaxiin daril tyrgen urgalta eb elixen garza baiba. 1924—25 azaxiin zilde xydөө azaxii bolbol dainai urdaxi xire xemzegei 87 procentue xyrze, dainai urdaxi xemzeede dyteleze jababa. SSSR-ei tomo promiştlennoşt bolbol 1925 ondo dainai urdaxi promiştlenne produgciin dyrbeneinь gurba şaxuuji ygeze baigaa. 1924—25 ondo Soveed oron bolbol kapitalaibna bai, uulaltada 385 million t xerig homoloo şadaxa bolood baigaa hen. Oronoi elekrofikaaciin plaan amzaltalgaar dyrygeedeze baiba. A adai azaxifda socializimiiin komaandna poziciianuud byxezeze baiba. Promiştlennoşt dox ba xudalada naimaandaxi engei kapitalaaiti temeseşe temeselde serь oozoo amzaltanuud tullagdahan baigaa.

Azaxiin debzelte bolbol xydelmerişenei ba tariaşanai baidalji saaşan haizaruulxa jabuulganuudilji asaran ygebe. Xydelmerişen angliin urgalta xurdaan teempeer jababa. Xydelmeriin tylesheer eodeş urgaba. Azalai byteese deşelebe. Tariaşadai materiaalbna baidal nelieedgyi haizaraba. Xydelmerişen tariaşanai gyren bolbol 1924—25 ondo бага şadaltai tariaşanda turalamza bolgon 290 million tyxerig xyrtter garzan ygeze şadaba. Xydelmerişenei ba tariaşanai baidal haizarahana yndehen deere maassanuudai politişeske aktiivnoşt xyse jixetegeer deşelen garba. Proletariaat diktatura byxezebe. Bolşevilgi partiiin avioiteed ba vlijantii urgan deşelbe.

Arada azaxii togtoon bodxoogo esetee dytlen jirebe. Gebeş, Soveedyd i orondo, socializimiiji baiguulza baigaa orondo mil azaxigaa togtoon bodxooxons, mil dainai urdaxi xemzeede xyrenь dutagdalit baigaa hen. Dainai urdaxi xemzeede gedeg enenь bolbol geegdegi orono xemzeze baigaa. Ulam saaşaa jabaxa xeregeti baigaa hen. Soveed gyrenei dailan abhan yri udaanai ami abalgii zabhar bolbol saaşanai baiguulaltiiin arganuudilji xangaza ygehen baigaa.

Gebeş ende perspektivyyd tuxai, manai xygzeltiin, manai baiguulaltiiin xaraakter tuxai asuudal, Soveed Sojuuzda socializimiiin syobbaa tuxai asuudal byxii xyse şadalaaraa bodzo garhan baina. Soveed Sojuuzda azaxiin baiguulaltiiin aliaan teşenş şiglyylen jabuulxab, socializm teişe gy, ali-nege ondoo teşenş gy? Bidener bolbol socialiis azaxiiji baiguulza şadaxa gybdi, aiguluxa johotoi gybdi, ali ondoo, kapitaliis azaxiida xyrişe şibexzyiien ygeşe gehen sydbaatat geşe gybdi? SSSR-te, jyreşөө, socialiis azaxiiji baiguulza bolxotoi geşe gy, xerbee bolxotoi jym hia, kapitaliis oronuudta revolyyiicini unzagaitaad, kapitalizimiiin stabilizatsiiin bolood xadaxa tereeniiji baiguulza bolxotoi geşe gy? Oron soo socializimiiin xyşenydiiji ali byxii argaar byxezyiye ba yrygeşyletegeşegen xamta, dab deere kapitalizimiiin zarim xeden urgalta ga gadag şine eonomişeske politikiin zam deere socialiis azaxiiji baiguulza bolxoor geşe gy? Socialiis arada azaxiiji xalşan geşe baiguulxa xeregeti geşeb, ene baiguulaltiiji ali zaxahaanь exilexe xeregeti geşeb?

Ede byxii asuudalnuud bolbol togtoon bodxoogo yjiin esete partiiin urda teoretiişeske şanarai asuudal bişe, xarin praaktikiin asuudal, yderbyriin azaxiin baiguulaltiiin asuudal bolzo bodhon belel.

Promiştlennoşt ba xydөө azaxiiji baiguulza baigaa manai partiiina azaxiin xydelmerileşeds bolood, myn byxii arad bolbol—xerege xalşanь jabuulxab,—socializimda gy, ali kapitalizimda gy?—geşe medexiin tulada ede byxii asuudalnuudta seb sexe ba eb eli xariunnuudilji ygeşenş zallaşagyi şuxala baigaa.

Ede asuudalnuudta eli todo xariunnuudgyigeor barilga baiguulgiin talaar manai byxii praktişeske xydelmeri bolbol perspektivgyi xydelmeri, niyde balai xehen xydelmeri, yregyi xoonon xydelmeri bolxo baigaa.

Ede byxii asuudalnuudta partii bolbol eb elixen ba todorxoi honor xariunnuudilji ygehen jym.

Tiimel daa, socialiis azaxiiji manai orondo baiguulza bolxo ba baiguulxa xeregeti, uşaranь manaida socialiis azaxiiji baiguulgiin tula, xyşed dyren socialiis oobşestviiji baiguulgiin tula byxii xeregeti jymen biş, geşe partii xariuşahan baina. 1917 onoi oktiaabrda xydelmerişen angli bolbol kapitalizimiiji politişeske talaar ilaza, çerlingөө politişeske diktatura togtohon baina. Tere saghaa xoşoo Soveed zasag bolbol kapitalizimiiin azaxiin xyse tenxeji butasoxizo, socialiis arada azaxiiji baiguulxa ysloovi biş bolgoxiin tulada byxii arga xemzeenydiiji abhan baina. Kapitalistnuud ba pomeşçigyydiiji ekspropriaciaga; gazar ulia, faabrika, zavooduud, zam xarisaan, baankanuudilji aradbygediin soobşvennoşt bolgolgo; şine ekonomiişeske politikiiji jabuulga; gyrenei socialiis promiştlennoştiiji baiguulga; leeninske kooperativna plaan jabuulga,—xemze jabuulganuudandь imenyid байхан jym. Mynе gol jile zorilgo bolbol şine, socialiis azaxiiji baiguulgiiji byxii oron soogoo xygyşylee, eneegerее kapitalizimiiji myn le ekonomiişeske talar soxizo halgaaxa jabadala baib. Manai byxii praktişeska xydelmeri, manai byxii azajabuulalgaanuud bolbol ene gol jixe zorilgiiji gyşedexxiiin erlitenyyde

medelee ygengi baixa johotoi. Xydelmerişen angli xadaa eneeniiji xeşe şadaxa ba eneeniiji xexesi baina. Ene aguу jixe zorilgiin gyşedexxiiiji oronoо indystrizatsiiin jabadala exilxe xeregeti. Oronoi socialiis indystrizatsiiin bolbol—socialiis arada azaxiin baiguulgiiji xygyşylen debzyiye exilxe xeregeti—tere gol zvenoonь ene myn. Baruun zygdexi revolyyiicini unzagairalji xadaa, soveed bişe oronuudaxi kapitalizimiiin zarim xubliin stabilizatsiiin xadaa, uragşaa, socializm teişe dabişaa manai dabişitji togtoon haatuulaza şadaxagyi baina. Şine ekonomiişeska politika bolbol ene xeregiiji gansal xyngedxeze bolxo, uşaranь xadaa tus politikiiji partii bolbol soxom manai arada azaxiin socialiis lyndaament baiguulxa jabadaltiiji xyngedexxiiin le tulada jabuulahan baigaa.

Manai orondo socialiis baiguulaltiiin ilaza tuxai asuudal partiiin ygehen xarluu ilme baigaa.

Gebeşii, partii bolbol nege orondo socializimiiin ilaza probleeme eneeger şabxagdana bişe geşe medeze baigaa. SSSR-te socializimiiji baiguulga bolbol xyn tyrelxetuei istoorido aguу jixe erjetle ba SSSR-ei xydelmerişen angliin bi tariaşanai byxedexlein istoriişeske ilalta bolxo baina. Tilgebeşii, ene bolbol jynş xadaa SSSR-ei dotoodiin xereg myn ba socializimiiin ilaltiiin problemiin gansaxan le xubnь bolno. Tus problemiin nygeode xubnь xadaa tereenei ulasxoорондиin talanь bolno. Nege orondo socializimiiin ilaza tuxai polozeeniiji yndehele barimtalxa zuuraa, nyx. Staalin bolbol ene asuudalai xojor taliji, dotoodiin ba ulasxoорондиin taliji ilgauulxa xeregeti geze zaahan belel. Ene asuudalai dotoodiin taliji, talbarilan xelxede, oron dotorxi anginuudai xooronuo-xi xarisaan tuxai xelxe boloo haa, SSSR-ei xydelmerişen angli ba tariaşan bolbol çerlingөө byryzaiji ekonomiişeske talaar diileze byxeli byten socialiis oobşestvo baiguulza xyşed şadaxa baina. Gebeş, asuudalai ulasxoорондиin xazuu tala, talbarilan xelxede, aadaaiin xarisaanai tala, Soveed oron bakapitaliis oronuudai xoorondoxi, Soveed arad ba soveed troiji yzen jadadag ba Soveed oron urdahaa esergyşen zebşegte şine intervenciin yiledxe, SSSR-te kapitalizimiiji bodxoogo şine hedelge xexe sag uşaral b-dereze baidag, ulasxoорондиin byryzaiji xojorol xoorondoxi xarisaanuudai tala baha baidag.

Teed, SSSR bolbol dab de re socializimiiin gansaxan oron myn ba bişe oronuud kapitaliis zandaа baigaa xadanь, SSSR-iiji toiron kapitaliis intervenciin ажуулji g.r.gaza baigaa kapitaliis xyrielelgei байхан şigeeree yrygeşelheer baina. Kapitaliis xyrielelgiin байхан sagta, kapitaliis intervenciin ажуул baiba байханын еи. Soveed arad bolbol gansaxan le çerlingөө xyşeer ene gadaadiin ажуулji, SSSR-te esergyş kapitaliis intervenciin ажуулji ygeşe xeşe şadaxa gy? Ygeş, şadaxagyi. Şadaxagyi, uşaranь xadaa kapitaliis intervenciin ажуулji ygeş xexiin tulada kapitaliis xyrielelgiiji ygeş xexenş zallaşagyi şuxala, tixede kapitaliis xyrielelgiiji ygeş xelge bolbol jadaxiin sagta nege xeden oronuudta ilalta tygeldeer proletarska revolyyiicini rezyltaadta yiledxe bolxo. Gebeş, SSSR-te azaxiin kapitaliis sisteemiiji likvidatsii xexe ba azaxiin socialiis sisteemiiji baiguulxa jabadaluudta yzedge baigaa socializimiiin ilalta bolbol zebşegte xari oronoо intervenciin ажуул ba kapitalizimiiin restavraciin hede genyyd zalluugdaagyi ylexe hen xoononь, socializimiiin oron bolbol ilme ажуулhaa garantirovalagdaagyi ylexe hen xoononь jynş xadaa eseset ilalta geze t ologodoz bolxogyi байхан jabadaleeneheş garna. Xari oronoо kapitaliis intervenciin ажуулji ygeşexiin tulada, kapitaliis xyrielelgiiji ygeşexe xeregeti.

Soveed arad ba tereenei Ulaan агуи bolbol, Soveed zasagai zyb politikiin baidada, 1918—1920 onuudta bolhon tyryşiiin kapitaliis intervenciin otpoor ygeşen şinai ton adliaar, xari oronoо şine kapitaliis intervenciin tuxaitai otpoor ygeşe şadaxanь damzaggyi. Tilgebeş, şine kapitaliis intervenciin ygeş ажуул eneeger ygeş xegdeşe jym geşe enen deereheş udxа gargaşa yşөө bolxogyi. Tyryşiiin intervenciin diildege bolbol şine intervenciin ажуулji ygeş xexi, uşar jynь be gexede intervenciin ажуул istoonq—kapitaliis xyrielelgei xadaa yrygeşelen байхан baina. Xerbee kapitaliis xyrielelgiin yşөө байхан baigaa haanь, intervenciin ажуулji şine intervenciin diildegeşii ygeş xexagyi.

Kapitaliis oronuudta proletarska revolyyiicini ilalta bolbol SSSR-ei azalaşaa şuha mianaxanь interees myn jym geşe enen deereheş garna.

Manai orondo socializimiiin ilaza tuxai asuudalai talaar partiiin ystanoovka ilme baigaa.

CK bolbol ene ystanoovka xadaa bolxoo байхан XIV partikonfereence deere xelşegehen baxilji ba ene partiiin ystanoovka bolzo, partiiin byxii çleenyyde yudalga partiiin zakoon bolzo haşaagdahan ba abahan baxilji erihen baina.

Partiiin ene ystanoovka bolbol oppoziciioneryyde medee aldulmar jabuulga bolhon jym. Ene ystanoovka bolbol tedener medee aldulmar uşaranь xadaa xamagai tyryyn partii bolbol tus ystanoovk doo konkreetne-pratişeska xaraakter olgozo, tereenee oronoigoo socialiis indystrizatsiiin praktişeske plaantai xolbohon ba tereenee partiiina za oonoо foormoo, partiiin byxii çleenyyde yudalga baixa, XIV partikonfereenciin rezolyyiicini foormodo oruulxii erihen baigaa.

Rockistnuud bolbol partiiin ystanoovkiiji esergyşen vestyapalaza, menşevig, permanentna revolyyiicini teoriiiji partiiin ystanoovka esergyşylen tabihan baina, tereen gansal marksizimiiji naada xarahan bolbol marksiiş teorii geşe nerelegdeşe bolxo байхан ba SSSR-te socialiis baiguulaltiiin ilaltiiin arga xemzeenydiiji otricaalhan baigaa. Buxarinuud bolbol partiiin ystanoovkiin urdahaa sexe esergyşen vestyapalaxajaa şildegyi hen. Tedener tiibe jabas socializimda byryzaijiin miltnee urgan oroxo genen eohediingөө, "teoriiiji" tus ystanoovkodo dooguur ашахан esergyş tabidag bollo, tereenee "Bajazagti"—gehen "şine" loozungoor nemeehen jym. Buxarinuudaxi xadaa, socializimiiin ilalta geşe byryzaiji likvidirovalaxa bişe, xarin byryzaiji ydxөө oloşoruulxa ba bajazuulxa jabadal bolxo baigaa.

Zinoovjev ba Kaamenev bolbol, SSSR-ei teexniko-ekonomiişeske talaar geegdegi uşarhaа SSSR-te socializimiiin ilalta bolxogyi baina gehen medyyilgetelgeer nege yjede bultagaxadaxa байхан aad, hyilde heeg burgaahan soo xorgodxo baatai bolşohon baigaa.

XIV partikonfereence bolbol (1925 onoi apreel) elite ba dailiin oppoziciioneryydei ede byxii kapitulyantska "teoriiiji" buruuşaan xajaad, tuxaita rezolyyice abxa, SSSR-te socializimiiin ilalta tuxai partiiin ystanoovkiiji batalahan baina.

Zinoovjev ba Kaamenev xojor bolbol, xanada xaşagdan şaxardaxa, ene rezolyyiicini tyles golosovaalhan deere geşe oihon baiba. Gebeş, tedener bolbol partiiin XIV sjezd deere "partitai baidaa xexe" geşe şudxen, partitai temeseşe temeselee gansal xoşoluulhiin partii medeze baigaa. Tedener bolbol Leeningradta eohediingөө tala arişadiji şugluulaza, "şine oppozitsii" gedeg jymiiji foormirovaalhan jym.

1925 onoi dekaabrda partiiin XIV sjezd neegdebe.

Sjezd bolbol partii dotoroi xatuu şanza orşom baidalda yngerehen belel. Partiiin togtohon saghaa naaşaa, leeningrad-ska mcte tomonon partiiina centrii byxeli delegaaxa bolbol çerlingөө CK-gai urdahaa esergyş vestyapalaxajaa beledxeşe байхан, ilme polozeeni yşөө baigaagi hen.

Sjezd deere partiiin 643 mingan çleenyydhee ba 445 mingan kandidaaduudhaa tyleslegdehen şildexii goolostoi 665 delegaaduud ba zyblexii goolostoi 641 delegaaduud xabaxadalsaba, talbarilan xelxede urdaxi sjezdilxixe nege xelxi yşөө байхан baina. Ende xadaa antipartii-na elementnyy-deer buzarlagdaşood baiba байхан vyyzevske ba yçredeeneçeske jaçeikanuudilji zarim xubi seberleheni rezyltaad xaragdahan baigaa.

Centraalna Komiteedei politişeske otçoodilji nyx. Staalin xebe. Nyx Staalin bolbol Soveed Sojuuzai politişeske ba azaxiin xyse şadalai urgaltiiin todo honor kartiniiji zuragan xaruulaba. Promiştlennoştii xadaa, xydөө azaxiis xadaa, azaxiin soveed sisteemiiin gol dilenxi байханai aşaar, jahala bogonl-xon bolzor soo togtoon bodxoogdohon ba dainai urdaxi xemzeede dytelehen baigaa. Ede amzaltanuudai barbaşii, n.vx. Staalin bolbol enen deeree hanaagaa amaxagyi geşe durad-xahan baina, uşaranь xadaa ede amzaltanuudai manai oronoо yşөөl geegdegi, agraarna zandaа yleheer байхан tere faaktiiji ygeşe xeşe şadaxagyi baigaa. Byxii produukciin gurbanai xojor xubilji xydөө azaxii, gurbanai miiл negiijinь—promiştlennoşt ygeşe baigaa. Partiiin urda xadaa, geşe nyx. Staalin xelee hen. manai oroniiji indystrizatsiiina oron, kapitaliis oronuudhaа ekonomiişeske talaar bejee daangi oron bolgoxo tuxai asuudal byxii bejeeere bodood baina. Tiime oron bolgoxo bolxo ba bolgoxo xeregeti. Partiiin centraalna zorilgo xadaa oronoо socialiis indystrizatsiiin tyles temesel, socializimiiin ilaltiiin tyles temesel bolzo baina.

Manai oroniiji agraarna oronhoo indystrizatsiiina, zallaşagyi şuxala xereşel zebşegge çerlingөө xyşeer yiledeşe şadaxa oron bolgon xubilgaxa,—eneendei manai generalna liniin gol yndeheş baina,—geşe nyx. Staalin zaabarlahan belel.

Oronoi indystrizatsiiina bolbol oronoо azaxiin bejee daangi baidaliji xangaza, oronoо oborooniin şadabarilji şangaxaza, SSSR-te socializimiiin ilaza jabadala zallaşagyi xeregeti ysloovinuudilji baiguulhan baina.

Partiiin generalna liniide esergyşen zinoovjevton vestyapalhan belel. Socialiis indystrizatsiiin staalinska plaanda esergyşylen, zinoovjevce Soooln-kov gedeg bolbol imperializimiiin akuulanuudai dunda jabadaltai байхан byryzaaz-na plaaniji tabihan baigaa. Ene plaanaaranь xadaa, SSSR bolbol, gol tyleb sersjoo ba prodovolstvi yiledberledeg, tedenee xiliin saana gargaşa, tedenee, çerlingөө xeggyi ba xexe johogyi байхан, maşinanuudilji asardag, i me agraarna oron zanda ylexe johotoi baigaa. 1925 onoi ysloovido ene plaan bolbol SSSR-iiji promiştlenno-xygaxi xiliin sadaxiulda ekonomiişeske kabalaada ygeşe gehen plaan bolzo, kapitaliis oronuudai imperialis akuulanuudai tahada zoriulan SSSR-ei promiştlenno gegdegiiji tere zandany yleşxe plaan bolzo xaragdahan belel.

Ene plaaniji abxa geşe xadaa, manai oroniiji kapitaliis delxein tuluur juduu agraarna, gazar azalai pridatog bolgoxo, tereeniiji kapitaliis xyrielelgiin urda gir xoonon na xyşe şadalyi zandany yleşxe ba esesi hyilde—SSSR-dexi socializimiiin xeregiiji xuursagta xeşe xoronilxo gehen udxai baigaa.

Sjezd bolbol zinoovjevce nydei azaxiin "plaaniji", SSSR-iiji kabalaada ygeşe gehen plaan geşe geşe kleimoodohon jym.

Myn, manai gyrenei promiştlennoşt bolbol socialiis promiştlennoşt bişe geşe gehen xeberteiger (Leeninde ton esergyşeer) bataan xelehen metlin gy, ali dundaşadaltai—tariaşan bolbol, socialiis baiguulaltiiin xeregeti xydelmerişen angliin sojuuznişinь baiza şadaxagyi jyme xeberteiger (myn le Leeninde ton esergyşeer) xelehen medvylegi metlin timenyid hedelge zabdalganuudilji "şine oppozitsii" tuha bolloogyi hen.

Sjezd bolbol "şine oppozitsii" ede hedelge zabdalganuudilji antileeninske zylinyd geşe geşe kleimoodohon jym.

Nyx. Staalin bolbol "şine oppozitsii" troikiis menşevilgi gol udxiiin elirylen soxihon baina. Zinoovjev ba Kaamenev gegşed gansal partiiin daisadai duxanuudilji dabsagaan duuladag ba tede daisadai Leenii bolbol tere yjedөө xara gangyi temesel jabuulahan jym geşe nyx. Staalin barimitalan yzyilee hen.

Zinoovjevceyid bolbol—muugar bag ymedhen trockistnuud geşe geşe eb elixen bolood baigaa.

Partiiin şuxaitii şuxala zorilgo bolbol socializimiiji baiguulxa xeregete dundaşadaltantai xeşe xydelmerişen angliin bata nita sjuuz myn baina geşe nyx. Staalin şuxalaşalan temdeglehen belel. Tariaşanai asuudalai talaar tere yjede partiiida biş байхан xojor yklooniiji baha zaahan baina, tedenerenş tere sojuuzai xeregete ажуул tygeg bolxo baigaa. Tyryşiiin y loon—kulaacka ажуулji toxogyi ba xeterxel badaxan hanaxa jabadal, nygeodenь—kulaagi urda paantkda orxo, megen alxa ba dundaşadaltantai rooiilji toxogyi jabadal baigaa. Ali yklooniin ylemze doro байхан tuxai asuudalda nyx. Staalin tişege xriuşahan belel: "Xojuulaa edener ylemze doro, tyryşiiin, xojordoxişi yklooniin. Tişeed, xerbee ede xojor ykloon xygeşe garaa haa, partiiiji butargaxa ba buruutulan halgaaxa şadaltai baina. Zol bolxodoo, manai partiiida ene tyryşiiin, xojordoxişi yklooniiji erid taha soxizo şadaxa xyşen biş baina".

Partii bolbol "zyneişii", myn baruunaişii yklooniiji bodoto deere erid taha ba butasoxihon baina.

Azaxiin baiguulga tuşaa bolhon preeninydei itooguudilji gargaşa, partiiin XIV sjezd bolbol oppoziciioneryydei kapitulyantska plaanuudilji negen hanalaar buruuşaan, xajaza, çerlingөө suuta şildexeri soogoo lgeşe bişehen belel.

Sjezd bolbol ekonomiişeske baiguulaltiiin talaar xadaa manai orondo, proletariaadai diktaturiin orondo "xyşed dyren socialiis oobşestvo baiguulxada zallaşagyi şuxala jymen xuu" (Leenii) biş gehen deereheş barimitalan garna SSSR-dexi socialiis baiguulaltiiin ilaltiiin tyles temesel bolbol manai, partiiin gol zorilgonь myn geşe sjezd toolono.

XIV sjezd bolbol partiiin şine ystaav batalhan baina.

XIV Sjezdhee exileed, manai partii bolbol Byxesojuzna Kommunis (bolşevilgyydei) Partii—BK(b) P—geşe nerelegdedeg bolhon jym.

Tus sjezd deere butasoxigdohon zinoovjevceud bolbol partiiida medel-e ygebegyi. Tedener bolbol XIV sjezdiiin şildexerinyydiiji esergyşen temeseşe orobo. XIV Sjezdiiin hyileer tere darlidaа Zinoovjev xadaa komsomooloi Leningrad-ska gybkoomoi suglaа xebe, eneenei verxyşke bolbol partiiin leeninske CK-da xoroо busalxa dyxedee Zinoovjevceud, Zalyckeer, Bakaajevaar, Javdokimovaar, Kyklinneer, Sakaarovaar ba bişe xojor niuurtanaar xymyzyylegdehen baigaa. Ene suglaan deere komsomooloi Leningrad-ska gybkoom bolbol partiiin XIV sjezdiiin şildexerinyyde medelee ygeşee arsaşa tuxai BLKSM-ei istoorido duuldaagyi togtool gargaahan baina.

Gebeş, leeningrad-ska komsomooloi zinoovjevskoi verxyşke bolbol Leeningradai komsomoolso maassanuudai hanal bodoliji oridoosji garzaagyi baigaa. Tiime deereheş, tus verxyşke xialbarxanaar butasoxigdohon ba tere darlidaа leenini

Dekaabriin 4-de goorod Staalno deere (Donbaas) tyrgeer barilgiin talaar konferencee oerlingee xydelmeriiji dyrrgebe. Ene konferenceede Ukraina, Moskva, Leeningrad, Roostov, Tbilis ba busad gooroduudal tomoxon barilganuudal barilgaşad xabaadalsahan байна.

Konferenciin delegaadud tyrgeen barilgiin inciataornuud, şaaxtaştroin inzeneernyyd nyxed Plaaskinal ba Taar-biin doklaaduudlji duulahan байна.

ZURAG DEERE: Kalinovka postoolog deere 75 xynde xaraalgdahan nege etaazatal ger. Baruungartee—xydelmeriin exilheer 7 ғаas bolood baixada baihan barilga; Zyyn gartee—24 ғаas bolood baixada ger belen bolonxoi; hyyel zizexen xydelmeri xegdeze байна. Deede talin tyxerleen soo: tyrgeen barilgiin inciataornuud inzeneernyyd Plaaskin (zyyn garteehe) ba Taarbe.

A. Ioseleviçin foto (TASS-in fotoxrooniko.)

YRGELZELLEL

raadska komsomolsko organizaaca bolbol komsomoldoo zoxixo huurijaa dixin ezelehen belel.

XIV sjeediiin eses багаар sjeediiin gryppe delegaadud—nyxed Moolotov, Kirov, Vorosilov, Kalinin, Andreev ba busad Leeningraad uruu elbeegdehen jym. Mexe goxiin zamaar mandaaduudlji abhan leeningraadska delegaaciin tus sjeezd deere ezelehen tere poziciin gemte, antibolsheviig xaraakteriiji leeningraadska partiina orzanizaaciin cleeenydte elirxeilen oltguulza ygehe xeregeti baigaa. Sjeezd tuxai otçoodtoi suglannud nerjee jixetelgeer yngerehen байна. Šine eekstrenne leeningraadska partikonf-reence tatagdahan baigaa. Leeningraadska partiina organizaaciin cleeenydte dilenxi maassanь (97 procenthee ylyynь) paartiin XIV sjeediiin şildheberinydiji xyşed dyrrin halşaa, antipartiina zinoovjevske „šine oppoziciji“ buruuşaan şildhehen jym. „Šine oppozicio“ xadaa yşee tere yje de aarmigyl generaaluud bolşohon baigaa. Leeningraadska bolsheviigyyd bolbol Lenin—Staalinal paartiin tyryşiiin zergenyydte yihen belel.

Paartiin XIV sjeediiin xydelmeriin itooguudlji gargan, nyx. Staalni ligeze bişehen байна:

„BK(b) P-in XIV sjeediiin istoriçeske udxaşanar bolbon tus sjeezd xadaa šine oppoziciin alduulj yndehenden xyrtir eliryylen şadahandanь, tereenei etigelgi ba gunginaxa ganginaxa jabadaliiji xolo şidehendens, socializmiin tyloo şaaşanxi temeselei zamiji eb elixeneer ba todo honoroor onobşolondons, paartida ilaltiin perspektive ygehendens ba eneegeeree proletariaadiiji socialis baiguulaltiin ilaltada suxarişagyl erid etigehen etigeler zebşegleze ygehendens байна.“ (Stalin, „Leninizmiin asuudalnuud“, niuur 150).

XURIAANGII VIIVODUUD

Arada azaxiiji togtoon bodxooxo talaar miiirne xydelmeride şilzen orohon zilnyyd bolbol bolsheviig paartiin istooridoxi xariusaalgatal jixe yje saguudains negeniins myn байна. Xatuu şanga orşon baidal soo paarti bolbol seregeti kommunizmiin politikihaa šine ekonomičeske politikiada oroxo berxetel xyşer erjelitji yiledze şadahana baigaa. Paarti bolbol šine ekonomičeske yndehe huuri deere xydelmerişen ba tariaşanai sojuuziiji byxeşiiylen baigaa. Soveed Socialis Respyylikenydte Sojuuz baiguulagdahan belel.

Šine ekonomičeske politikiin zamuud deegyyr arada azaxiiji togtoon bodxooxo jabadaldai şidexit şanarai amzaltanuud tullagdahan baigaa. Soveedydte oron bolbol arada azaxiiji xygyzylexe jabadaldai togtoon bodxooxo yje sagiiji amzaltalgaar yngereged, šine yje sagta, orono industrializaaciin yje sagta şilzen oroxo exilehen belel.

Grazdaanska dainhaa miiirne socialis baiguulaltada şilzen orolog xadaa, ilangajaa tyryşiiin ondo, jixexen le berxeşeenyydeer damzan jirehen jym. BK(b) P-in zergede baigaa antipartiina elemeentnyyd, bolshevizmiin daisad bolbol ene byxii yje sag soo leeninske paartiin urdahaa esergyysen galzuu şan-

ga temesel jabuulahan baigaa. Ede antipartiina elemeentnyyd oroido Troocki baihan belel. Ene temseldens Troocki oi hugadaldaaşad Kaamenev, Zinoovjev, Buxarin gegşed baihan jym. Oppoziciionerinyyd bolbol Leniniei nygşenei hyyleer bolsheviig paartiin zergede zadaralga xexe, paartiiji xubaan butalaxa SSSR te socializmiin ilaxa xeregeti etigexeyi bolgox geze bodohon belel. Gol udxaaraa xadaa trockistnuud bolbol SSSR soo šine byrzyziilin političeske organizaaca, ondo paarti—kapitalis restavraaciin paarti baiguulxa geze hedehehen байна.

Paarti bolbol oerlingee leeninske CK-ji toiron, nyx. Staalina toiron leeninske tug doro niataar zagsaza, trockistnuudljişji, myn baha Leeningraaddaxi tedenei šine xani nyxed bolxo Zinoovjev-Kaamenev šine oppozicijişji dilen soxihon байна.

Xyse şadalaа ba zer zebşegge sugluulan zangidaza jireed, bolsheviigyydte paarti bolbol oron ulasaa šine istoričeske etaapta—socialis indystrilizaaciin etaapta xyrgen asaraa.

Arteeliin ustaaviiji bydyyligeer xazagairuulna

Xyde azaxiin arteeliin xeze şadaxa bolihon xynydyte, ulaanarmeicuudai byleneret tuhalamiin ba bagaşuudai jaasli g. m. baiguulxiin foun-diiji baiguulxa—enen xadaa valovoi produukciingaa 2 procenthee deşee-biše baixa johotoi. Teed, tus kolxoozdo invaliduud, tuhalamza xereglehen ulaanarmeicuudai byleneret baihaş haans, ene foondo baiguulagdaagyl.

Gadana, tus kolxoozoi revizioonno komissa bolbol ildee 4 dixin revize xexe ujalgatal aad, negeşji xedeggyi байна. Tus kolxoozdo xyde azaxiin arteeliin ustaavai xazagairuulagdadag şaltagaaniins xadaa, kolxoozniguud bolbol ustaavtai xyşed tanilsaagyl baixahaa gadana, kolxoozoin xytelberileşed haim medexeyi байна. Uşar imehee, aimag gazartariaalangai tahag, MTS bolbol xyde azaxiin arteeliin ustaaviiji xaragairuulagşadai erid temesexe johotoi.

HORBOLZOLOGŞO.

Kolxoozno kladnuudlji beledxelgede anxaşlaa tabixa

Raionno-kolxoozno hurguultnuudal zorilgons xadaa kolxoozuudta maassova kaadranuudlji beledxelge bolno. Gebeşji, Xoritiin raionno-kolxoozno hurguuli bolbol 1938—39 onuudal huralsalai zilde ton muugaar beledxehen байна. Uşarans, ene onoi nojaabriin 20-do kolxoozno şetovooduudai, polivoi brigadiinuudai, malazalai feermenyydei erxileşenerel kolxoozno revizionno komissanuudai tyryyleşenerel kyyrsenyd neegdexer johotoi aad, mynөө boltor kyrsa intanuudans hurguuldaa xyşed jireedyi.

Zşexede, polivoi brigadiinuudai kyyrsede 40 xyn huralsaxa aad. 8 xyn suglahan; xoninoi tovaarna feermenyydei erxileşenerel kyyrsede 35 xyn huralsaxa aad, suglahantins 11; revizionno komissiin tyryyleşedei 15 xonogoi kyyrsede 40 xyn suglaraxa baihanaa, miiil 18 xyn suglahan байна.

Ilangajaa Čisaaniin, Dunda-Xudanai, Doo do-Xudanai Deede-Xezengiin ba Xezengiin somonuudai kolxoozuud bolbo kyyrsantnuudlji raionno-kolxoozno hurguulda elbeegene-gyl. Zşexede, Čisaaniin somonoi Kaganooviçin neremzete kolxooz (tyryyleşens Tyşinov) bolbol kyyrsede 3 xynydyiiji, myn somonoi „Ulaan Tariaşan“ kolxoozoi (tyryyleşens Moosorovi) xadaa kyyrsede nege xynlji elbeegex baihan aad, ede kolxoozuud negeşji xynlji elbeegeyi байна.

Hurguuliin direekce bolbol kyyrsenydyiiji neegdede ton xangaltagygeer байна gebel, huralsalans pomeşçeni beledxer remonirovkoogyi deerehe ton xyiten, tereen soo xynel baix in argagyl байна.

Uşar imehee ene toxiooldon duduundanuudaa oiriin ydernyydte usadaxa şuxala. D. Dorzejev.

1935 onoi Fraanka-Italjaanska xelseen (SPRAAVKA)

Mynөө Ital jaanska pravitelstvavar tahalan boluulagdaa baihan, 1935 onoi fraanka-italjaanska xelseenydte bolbol 1935 onoi janvaartiin 7-do tere yilin francuuzka gadaadin xeregyydei ministir Lavaş ba Myssoliini xoro-roor Rimde batalagdahan baigaa. Formaina ratifikacioonno gram-tonuudaa mynөөş xyrtir ygelse-gyl baihan jym.

1935 onoi janvaartiin 7-do Lavaş ba Myssoliini xoro-roor dooro dursagdagşu dokymentynd batalagdahan baigaa:

1) Gol političeske provleenynd d ere ene xojor pravitelstvenuudai hanaluudains adali baihiins t-mdeglehen medeşel. 2) Germaant Aavstri, Veen gri, Česoslovaaki, Jygoslaavi, Poolşo, Rymini egşediiji territoriaalna xileny-dee xarilsan saxiitiin ba beje bejenidee dofoodiin xer gydyte xamaaxagvin tuxai xelsee batalxiins haisaahan edeende xandalga; 3) Aavstriin bejee daanxai baixa jabadaldai ajul uşaruulagtiin bit b loo haans oşehedinege deistvinydyiiji zybşošexiiji ujalgal-

ratuurna—myzekaalyba peredax-çin asuudalnuudaar, jyr-nxii buriaad-mongol duu ba myz-z-kiiji şaaşans xy zylyxiin asuudalnuudaar yrg-n soveşç anuudlji taşaa baixa johotoi geze tus soveşçaani zaaba.

Gadana, Sovnarkoomoi dergedexi iskyssvtiin xeregy diji erxilexe komiteed bolbol bu-riiad-mongol myyzekiiji şaaşadans xygyzylexe tuxai asuudalini serbooznoor xelsexe johotoi ba xeregeti boloo haans xelisee yrgen soveşçaani val xariuu ygeşiiiji hajadaa xy-zarlaxa johotoi. Jyyme xehen

Redaaktoriiji tyr orologşo D. CEREMPILOON.

BURIAAD-MONGOL GYRENEI TEATR
DEKAABRIIN 29 da

OLONOI NEGEN
N. Baldano
Ydeşiin 8-çaasta neegdene.
Kaassa 2-çaashaa 5 ғаas boltor neeltetel.

KINOOTEATORNUUD

Progreess	Erdem
şçaastijaa bideregşed	bolootno soldaaduud

Buriaad-Mongol myyzekiin asuudal tuşaa soveşçaani

Ilahan socializmiin orono azalşadai kyltyryrne erlite xadaa yderheş yder byri urgaza байна. Ene erlitiji xangaxiin tula xeden olon kyltyryne yçrezdeeninyyd—teatr, кино, радио g. m.—baiguulagdahan байна. Ede yçrezdeeninydeer damzan, soveed iskyssvtiin tyryşiiin duunuud xadaa azalşa maassada xyredeг jym.

Manai arad bolbol tvoorçesko arad myn. Ene xadaa oerlingee aguu jixe zoltoi zargaltai epooxiiji, tolotomo haixan exe oronoo, oerlingee voozde ba bagşa nyxer Staaliniiji, bolsheviigyydei aguu jixe paartiiji, kolxoozno aza amagalai baidaliiji magtan, tedeeneeree omogorxon, šine šine duunuudlji, milloodinuudlji ba bişe bişe olon ugaa haixan zoxioolnuudlji zoxioono. Ilimin uşarhaa, kyltyryrne yçrezdeeninyyd bolbol azalşa arada ene urgaltada şiregdeze, eneenhee geegdeze jabaxagyl, xarin tus urgaltaiiji şaaşans ulam delgeriylxe, eneeniji tolgolton jabaxa johotoi.

Gebeşji, ede kyltyryrne yçrezdeeninydte negens bolxo, manai Buriaad-Mongol Radio-komiteed bolbol azalşa arada kyltyryrne urgaltahaa xaa a

xolo geegdeze jabana. Azalşan maassiin xizaargyl bajan ba gojo haixan šine šinenyyd duu, myyzekiiji oşhedee zoxioon duulaza jabaxadanь, raadiokomiteed bolbol oerlingee repirtyaarta oroldoo 20-30 myzekaalyba zoxioolnuudtai, ede-xen xedilgee yder byri şaxuu dabitza baidag zansaltai. Tere saanaa, peredaaciins şanar ton muu ba raadiokomiteed bolbol maassatai barisaagyl, xarin bejee aban, gansaaraa, maassahaa taharşood байна. Ilmenyyd signaaluud xyde niutagudhaa, goorodol raadiosonosogşodhoо xeden olooroo orchon deerehee, „Buriaad-Mongol Ynen“ gazeed bolbol oerlingee xuudahanuud deere Buriaad-mongol myyzeke ba duunai asuudal tuşaa xeden dixin vestypaalan ba ene asuudalaar goorodol myzekaalyba oobşçestvennostiiin soveşçaani zarlahan baigaa. Ene soveşçaani xadaa dekaabriin 25-da bolbo.

Soveşçaanida xabaadagsad bolbol Buriaad-Mongol Radio-komiteedi, BMASRR-ei Sovnarkoomoi dergedexi iskyssvtiiji erxilexe komiteedei ba tedenei xytelberileşed nyxed Veekselman, Arxinshejev gegşedel xydelmeriin ton xangal-

tagyi baihanlji şangaar kritikeihen байна.

Ende vestypaalan nyxed (20 şaxuu xyn yge xeleş) bolbol raadioogoor tinxaglagdadag materialnuud, duunuudai şanar ton muu ba ilangajaa orşuulagdahan zoxioolnuudal xelens ygeitei, konciliaska—biyrok-ratiçeskar xeledegdeg байна geze temdeglebe. Tiihede, Buriaad-Mongol raadiokomiteedi xytelberileşge nyx. Veekselman ba terelei myzekaalyba redaaktor nyx. Bardsanov gegşed byxii zemelee ene tere yçrezdeeninydte xajan, ton samokritične bişeer vestypaalba.

Manai Buriaad-Mongol arada dundahaa šine myzekaalyba kaadranuud urgaza байна. Tiihede, urgaza baigaa edenei xydelmeride iskyssvtiin xeregiiji erxilexe komiteed ba raadiokomiteed bolbol tuhaldaggyi baihanlins eliryylegdebe.

Raadiokomiteedei xariusaalgata niurnnuud bolbol bolsheviig heremşegyi baihanhaanь, arada buzar daisad, byrzyaana nacionalistnuudai „zoxioolnuudşji“ efiir tabigdasadag baigaa (arada daisad Daşanimajevai „zoxiool“ g. m. şaaşaa). Ede byxii faaktuud jyy xaz-

ruulnab gexede, kyltyryrne front deere arada buzar bulai daisadal hyldxehen xorologtiin xoşolonguudai xyşed usadagdaagyl ba ene usadaxalzin xemzeenydte ton aalixanaar jabuulagdaza baihanlji todoroxilozo ygene.

Myn, tus soveşçaani deere, Buriaad-Mongol myyzeke ba duunai problemne asuudalnuud xelşegdebe.

Kyltyryrne froontdoxi xorologtiin xoşolonguudlji tyrgөө ba esestens xyrtir usadaxalzin tula ba raadiotunxagial-in şanariiji haizaruulxiin tula BMASRR-ei Sovnarkoomoi dergedexi iskyssvtiiji erxilexe komiteed ba raadiokomiteed bolbol ton jixe xydelmerinydyiiji jabuulxa johotoi байна. Tobşolon xelebel, azalşa maassatai xaluun barisaa baiguulxa, urgaza baigaa myzekaalyba kaadranuudta sag yrgelze tuhalamza zyzylyxe, kolxoozno zaluuşuudai duunuudlji sugluulxa.

Raadiokomiteed bolbol oerlingee repirtyaariiji yrgedexiil ba konirooltoi bolgoxiin tula, xydoozestvenne somodeelatelnostiin krysooguudlji, kolxoozno zaluu nuudi uriza, tedeniiji vestypaaluulxa johotoi. Raadiokomiteed bolbol sag sagta lite-